

Naturstyrelsen, Midtsjælland
Att.: Vibe Jensen
Ulkerupvej 1
4500 Nykøbing Sj

7. september 2026

Afgørelse om dispensation

Til skovgræsning i Annebjerg Skov

Odsherred Kommune har 1. maj 2026 modtaget en ansøgning om etablering af græsning i den centrale del af Annebjerg Skov, som ligger på matr.nr. 1o Annebjerggård Hgd., Højby, 4b Annebjerggård Hgd., Nr. Asmindrup og matr.nr. 32 Skaverup By, Nr. Asmindrup. Projektområdet har et areal på ca. 26 ha, og dets placering fremgår af kortene i bilag 1. Ansøgers projektbeskrivelse ses i bilag 2.

Kommunens dispensation er nødvendig, da projektet berører naturområder, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 jf. lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024 om naturbeskyttelse.

Afgørelse

Odsherred Kommune giver jer hermed dispensation til det ansøgte græsningsprojekt, som medfører, at der etableres ny græsning i 3 små moser og i 4 små søer. Dispensationen gives i henhold til § 65, stk. 2 i naturbeskyttelsesloven. Vilkår for dispensationen ses i næste afsnit.

Der er en klagefrist på 4 uger fra modtagelsen af dette brev, og dispensationen træder først i kraft, når klagefristen er udløbet.

Hvis der bliver klaget til Miljø- og fødevareklagenævnet over afgørelsen, skal nævnet tage stilling i sagen, før dispensationen kan udnyttes, jf. § 87 i naturbeskyttelsesloven.

Dispensationen vedrører kun forholdet til de generelle beskyttelsesbestemmelser i

Erhverv, Teknik og Miljø

Sag: 01.05.08-P25-26-11

KS: Jafra

Naturteam

59 66 60 39
menni@odsherred.dk
natur@odsherred.dk

Odsherred Kommune

Nyvej 22
4573 Højby
59 66 66 66

kommune@odsherred.dk
odsherred.dk

naturbeskyttelseslovens kapitel 2. Andre nødvendige tilladelser skal søges hos de relevante myndigheder.

Dispensationen falder bort, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år fra datoen på dette brev, jf. § 66, stk. 2 i naturbeskyttelsesloven.

Vilkår for dispensationen

Dispensationen er meddelt på følgende vilkår:

1. Græsningen skal være ekstensiv med lavt græsningstryk dvs. højst omkring 0,3 SK per ha.
2. Inden træer bliver fældet, skal de undersøges for huller og hulheder. Hvis der er træer med huller og hulheder, skal det undersøges om de er yngle- eller rasteområde for flagermus. Kun træer, som ikke er levested for flagermus, må fældes.

Vurdering

Kommunen har i sin behandling af sagen lagt vægt på at,

- ekstensiv græsning i området vurderes at være en naturforbedrende indsats, som kan øge naturværdierne i området ved bl.a. at nedsætte mængden af førne og skabe en mere divers vegetationsstruktur med plads til flere arter. Græsning i vanddækkede mosepartier og lavvandede søer kan desuden bidrage til at holde dem lysåbne og derved forbedre områderne som yngleområde for padder. Samtidig vil de græssende dyr skabe levesteder for gødningsfauna.
- projektet ikke påvirker natura 2000 områder negativt eller medfører en negativ påvirkning af arter på habitatdirektivets bilag IV.

Kommunen meddeler på denne baggrund dispensation til indførelse af græsning i den ansøgte del af Annebjerg Skov. I kan finde en uddybende redegørelse for afgørelsen i bilag 2.

Klagevejledning

Afgørelser efter naturbeskyttelsesloven kan påklages til Miljø- og fødevareklagenævnet. I bilag 4 er der en vejledning til, hvordan I klager.

Hvis I i stedet ønsker at indbringe denne afgørelse for en domstol, skal retssagen være anlagt inden 6 måneder efter, at I har modtaget afgørelsen jf. § 88, stk. 1 i naturbeskyttelsesloven.

Annoncering

Afgørelsen er annonceret på Odsherred Kommunes hjemmeside:

<http://www.odsherred.dk/kommuneinformationer/afgoerelser>

Sagens videre forløb

Hvis I har spørgsmål til afgørelsen, er I velkommen til at kontakte Naturteamet på tlf. 59 66 60 39 eller mail natur@odsherred.dk. I får kun besked herfra, hvis der modtages en klage over afgørelsen.

Venlig hilsen

Mette Nyerup Nielsen
Natursagsbehandler

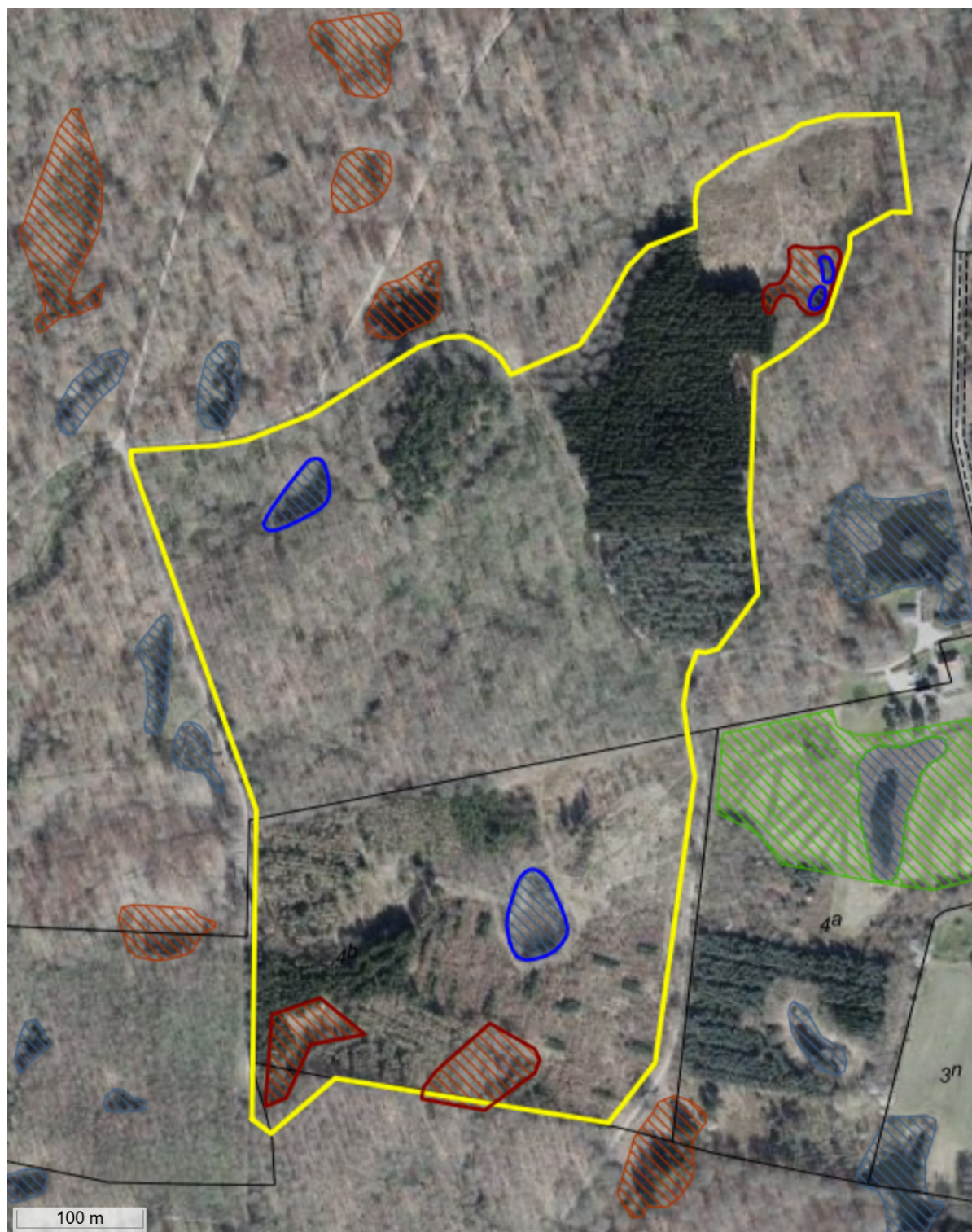
Kopi sendt til:

1. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, mail@sgav.dk
2. Naturstyrelsen Midtsjælland, msj@nst.dk
3. Slots- og Kulturstyrelsen, post@slks.dk
4. Museum Vestsjælland, plan@vestmuseum.dk
5. Friluftsrådet, fr@friluftsradet.dk; odsherred@friluftsradet.dk; lokalraad@friluftsradet.dk
6. Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk; dnodsherred-sager@dn.dk; hg@eco-forum.dk
7. Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk; odsherred@dof.dk
8. Danmarks Sportsfiskerforbund, post@sportsfiskerforbundet.dk; nordkysten@sportsfiskerforbundet.dk
9. Danmarks Jægerforbund, post@jaegerne.dk
10. Danmarks Kulturarvs Forening, post@kulturarvsforening.dk
11. Dansk Botanisk Forening, Naturbeskyttelsesudvalget, nbu@botaniskforening.dk

Bilag 1. Kortudsnit med gul markering af projektområdet

Figur 1. Oversigtskort med gul markering af projektområdet i Annebjerg Skov.

Beskyttede naturtyper (DAI)	
	Eng
	Mose
	Sø

	Ny græsningsfold
Matrikelkort, Sorte skel (DAF)	
	Matrikelstel
	Optaget vej

Figur 2. Luftfoto fra 2025 med gul markering af projektområdet.

Bilag 2. Projektbeskrivelse fra ansøgningen

Etablering af 26 hektar skovgræsning i Annebjerg Skov

Baggrund

Som led i de politiske aftaler om udlæg af urørt skov på statens arealer, er Annebjerg Skov udpeget til urørt skov. Med urørt skov forstås førstligt urørt – således ophører den kommercielle skovdrift, og formålet med forvaltningen af skoven er alene at understøtte udviklingen af høj biodiversitet og fremme de rekreative naturoplevelser i skoven.

Naturstyrelsen har som følge heraf udarbejdet en forvaltningsplan, der er vedtaget i juli 2024 efter offentlig høring. Forvaltningsplanen beskriver de indsatser, som Naturstyrelsen har planlagt for at understøtte målet om en høj biodiversitet i urørt skov. Jf. forvaltningsplanen er målsætningen for Annebjerg Skov at øge den strukturelle variation gennem en større arts- og aldersvariation, forekomst af biologisk værdifulde træer, en høj mængde af liggende og stående dødt ved samt lysbrønde bl.a. i form af sumpede lavninger, søer, moser og skovenge. Den langsigtede udvikling af større variation og skovtilknyttede levesteder opnås blandt andet gennem påvirkning fra græssende dyr, idet det planlægges at etablere skovgræsning i dele af Annebjerg Skov.

Som led i denne målsætning ansøger Naturstyrelsen Midtjylland om at etablere en ny græsningsfold på ca. 26 ha i den centrale del af Annebjerg Skov.

Tiltaget vurderes at være i overensstemmelse med målsætningen i planen for Natura 2000-området Annebjerg Skov og Ulkerup Skov N262 H271, der bl.a. tilsigter at understøtte et sammenhængende naturområde med skov, overdrev og småsøer, sikre den økologiske integritet gennem hensigtsmæssig pleje af naturtyperne og skabe gode spredningsmuligheder for naturtypekarakteristiske og sjældne arter.

Tiltaget vurderes at følge målsætningen i Skovlovens § 2 om, at forvaltning af offentlige skove i særlig grad skal understøtte skovens biologiske mangfoldighed.

Derudover henvises til

- [Link til N2000 plan for skoven](#)
- [Link til Naturstyrelsens retningslinjer for urørt skov](#)

Ejendomsoplysninger

Beliggenhed: Egebjergvej 172, 4500 Nykøbing Sjælland.

Annebjerg Skov består af følgende matrikler og ejendomme:

Matrikel	SFE-nr.	Ejerlavsnavn
10	8188176	Annebjerggård Hgd., Højby
4b	2410916	Annebjerggård Hgd., Nr. Asmindrup
4a	2410915	Annebjerggård Hgd., Nr. Asmindrup
3n	9299236	Annebjerggård Hgd., Nr. Asmindrup

32	2411117	Skaverup By, Nr. Asmindrup
5a	2411041	Skaverup By, Nr. Asmindrup

Beskrivelse af Annebjerg Skov

Annebjerg Skov er en ca. 198 ha stor løvdomineret og kystnær skov beliggende syd for Nykøbing Sjælland i Odsherred kommune.

Skoven indgår i Natura 2000-område nr. 262 "Annebjerg Skov og Ulkerup Skov" (habitatområde H271) og rummer kortlagt habitatnatur, herunder særligt skovnaturtyperne 9130 (Bøg på muld) og i mindre omfang 91E0 (Elle- og askeskov). Området er særligt udpeget for at beskytte forekomster af skovnaturtyper af både tørre og våde naturtyper med overvejende dominans af bøg på muld og mindre forekomster af andre skovtyper.

Skoven er beliggende i et kuperet randmorænelandskab på Højby- og Hønsingebuene ned til Isefjorden. Jordbunden er langt overvejende frodig muldjord på moræneler med indslag af smeltevandssand og grus samt områder med tørvejord.

Særligt de kuperede og dybgrundede dele af skoven er frodige, mens områderne med vandlidende moræneler, tørvelavninger og afløbsløse lavninger danner basis for moser, skovsumpe og småsøer. Skovområdet er karakteriseret ved en lang skovkontinuitet, og dele af områderne har været skovbevoksede gennem flere hundrede år.

Langt hovedparten af Annebjerg Skov er skovbevokset og domineres af hjemmehørende løvtræarter, særligt bøg og eg, dog med høj indblanding af ær i hele skoven samt indslag af forskellige buske. I den centrale og sydlige del af skoven findes biologisk værdifulde gamle egetræer på mellem 100 og 200 år, og mod vest findes enkelte 150-årige bøgetræer. Ud over eg og bøg vokser løvtræarterne ask, birk og rø-del i skoven, primært på de mere fugtige arealer.

Skoven indeholder også områder med europæiske og oversøiske nåletræarter som nordmannsgran, ædelgran, rødgran samt nobilis og douglasgran. Disse bevoksninger findes primært i den centrale del af skoven, herunder på de kuperede bakke-arealer.

De store naturmæssige kvaliteter i Annebjerg Skov knytter sig særligt til områdernes lange løvskovs kontinuitet. Derudover findes en række lysåbne og fugtige arealer i og omkring skovbevoksningerne, som skaber variation i naturtyper og levesteder. Flere af disse arealer er beskyttet natur i form af mindre skovmoser og søer samt beskyttede vandløb og en enkelt beskyttet eng. Dele af disse arealer (eng, småsøer og mose) plejes gennem kreaturgræsning. Græsningsområdet udgør ca. 9 ha og er beliggende centralt i skoven ud mod Egebjergvej.

Vest for græsningsområdet findes et par mindre lysåbne slettearealer omkring det kuperede terræn ved 'Svaneskjolds bakke'. Sletterne har potentiale til, i endnu højere grad end i dag, at fungere som artsrig skovlysning til gavn for insekter, fugle mv.

Som en del af skoven findes også et mindre delvist lysåbent areal med en smal stribe strandeng øst for Egebjergvej helt ud til Isefjord (matrikel 5a).

Om end Annebjerg Skov primært er skovbevokset har de lysåbne arealet også spillet en rolle i det samlede skovlandskab. Af seneste Natura2000 plan fremgår det eksempelvis at ' Annebjerg Skov har som Ulkerup Skov fungeret som overdrev for omkringliggende landsbyer og derfor været en mosaik af lysåbne områder med krat og skov på svært tilgængelige steder¹'.

Hele skovområdet er pålagt fredskovspligt.

Formål med etablering af skovgræsning i Annebjerg Skov

Jf. en række forskeres anbefalinger til hvordan Naturstyrelsen kan omstille og forvalte skov til biodiversitetsformål fremhæves skovgræsning et væsentligt virkemiddel. Her nævnes specifikt: *"Græsning og anden påvirkning fra store, plante-ædende pattedyr er af central betydning for biodiversiteten og en væsentlig for-delende faktor for vegetationsudviklingen i naturlige skovlandskaber.... Vi anbefaler græsning i alle de skovområder, hvor det er muligt at praktisere som helårsgræsning uden tilskudsfodring."*² Skovgræsning fremhæves specifikt som *"et af værktøjerne til at forbedre og bevare varierede skove som levested for de plante-og dyrearter, der har skov som deres naturlige levested."*³

¹ <https://sgavmst.dk/media/fx1f5axw/n262-natura-2000-plan-2022-27-annebjerg-skov-og-ulkerup-skov.pdf>

² Møller et al. (2018): Anbefalinger vedrørende omstilling og forvaltning af skov til biodiversitetsformål, 2018, GEUS

³ Rita Merete Buttenschøn og Lasse Gottlieb (2019): Skovgræsning med biodiversitetsformål. IGN Rapport, september 2019, Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Frede-riksberg. 78 s. ill.

Med afsæt i ovenstående samt en konkret vurdering af potentialet for skovgræsning i Annebjerg Skov, har Naturstyrelsen udarbejdet følgende målsætning for den fremadrettede forvaltning af skoven:

Målsætningen for Annebjerg Skov er, at øge den strukturelle variation i skoven gennem en større arts- og aldersvariation, biologisk værdifulde træer, en høj mængde af liggende og stående dødt ved samt lysbrønde bl.a. i form af sumpede lavninger, søer, moser og skovenge. Der er særlig fokus på at understøtte udbredelsen af og naturindholdet i skovhabitatnaturtyperne Bøg på muld og Elle- og askeskov⁴.

Den langsigtede udvikling af større variation og skovtilknyttede levesteder opnås blandt andet gennem påvirkning fra græssende dyr, idet der ønskes at etablere skovgræsning i dele af Annebjerg Skov. Dyrenes færdsel, tråd og bid vil bl.a. påvirke opvæksten af træer, buske og planter, skabe nye spirebede og levesteder for gødningstilknyttet fauna. I et biologisk perspektiv forventes det at skovgræsning, i kombination med genopretning af mere naturlige hydrologiske forhold, vil have en betydelig positiv effekt på den langsigtede udvikling af skovtilknyttede levesteder og arter, da disse naturlige dynamikker medvirker til at skabe mere lys og variation i skoven og udvikle den skovtilknyttede flora og fauna.

For konkret at understøtte ovenstående målsætning ønsker Naturstyrelsen at etablere 26 ha skovgræsning i den centrale del af Annebjerg Skov på delvis lysåbne og skovbevoksede arealer. Skovgræsningen forventes bl.a. at bidrage til følgende;

- a) Understøtte de overordnede målsætninger i Natura 2000 planen for Annebjerg Skov, herunder 'at understøtte et sammenhængende naturområde med skov, over-drev og småsøer, sikre den økologiske integritet gennem hensigtsmæssig pleje af naturtyperne og skabe gode spredningsmuligheder for naturtypekarakteristiske og sjældne arter'⁵
- b) Understøtte den langsigtede udvikling af et højt naturindhold i skovhabitatnaturtypen Bøg på muld (9130), som findes indenfor græsningsområdet.
- c) Udvikle de botaniske værdier på de lysåbne slettearealer centralt i græsnings-området samt i og omkring de fugtige naturtyper skovmose og sø.
- d) Skabe en mere fri dynamik og dermed et mere naturligt skovøkosystem i den centrale del af Annebjerg Skov.
- e) Fremme en divers tilgroning i forbindelse med konvertering af ikke-hjemmehørende træarter til hjemmehørende lysåben løvskov indenfor græsningsområdet.
- f) Fremhæve områdets landskabelige karakter og oplevelsesmæssige potentiale.

Beskrivelse af den ønskede græsning

Konkret ansøger Naturstyrelsen om at etablere skovgræsning på de fredsskovspligtige arealer på matrikel 10 (SFE nr. 8188176), 4b (SFE nr. 2410916) og 32 (SFE nr. 2411117).

⁴ Forvaltningsplanen samt tilhørende målsætning for Annebjerg Skov kan fremsøges via Naturstyrelsens digitale forvaltningsplanssystem: <https://gis.nst.dk/difo/gældende/>

⁵ <https://sgavmst.dk/media/fx1f5axw/n262-natura-2000-plan-2022-27-annebjerg-skov-og-ulkerup-skov.pdf>

Samlet udgør græsningsområdet 26 ha svarende til 13% af det fredsskovspligtige areal i hele Annebjerg Skov. Idet der allerede pågår græsning på 9 hektar lysåbne og skovbevoksede arealer vil den samlede græsning i Annebjerg Skov udgøre 35 ha svarende til 17,7 % af det samlede fredsskovspligtige areal.

Det bemærkes at begge græsningsområder indeholder en række lysåbne arealer i form af beskyttet eng, skovsøer og slette. Der har været en dynamisk forekomst af lysåbne arealer ifb. afdrift, tilplantning og naturlige tilgroning indenfor begge græsningsområder. Dette illustreres i bilag 3 (ortofoto fra hhv. 2002 og 2024).

Det nye græsningsområde er placeret centralt i skoven og udgør et varieret område med både lysåben slette, fugtige skovmoser, skovsøer og forskellige skovbevoksninger. De skovbevoksede arealer består primært af bøg og eg, herunder skovhabitatnaturtypen Bøg på muld (afd. 86). Af skovkortet fremgår bevoksningen som eg (1905) hvilket skyldes gamle egeoverstandere over den yngre underskov af bøg samt en vis indblanding af andre arter, herunder ær og douglas.

Det nordøstlige hjørne (afd. 87,h) af græsningsområdet består af tilgroningsskov med varieret træ- og buskopvækst, herunder betydelig forekomst af bøg og ær. Syd herfor findes ensartede bevoksninger af nobilis og nordmandsgran, som er plantet på et stærkt kuperet bakketerræn. Som et led i overgangen til urørt skov planlægges disse nålebevoksninger afdrevet og konverteret til hjemmehørende træarter via naturlig tilgroning. Ligeledes findes et kuperet terræn i den sydlige del af græsningsområdet med lysåbne slettearealer ved 'Svaneskjolds Bakke'. Området har en rekreativ funktion med udsigtspunkt ud mod Isefjorden og en shelter med bålsted på de lavereliggende dele. På de omkringliggende lave arealer findes en sø og to moser samt en mosaik af skovbevoksede arealer med både løv (primært bøg) og nål (douglas og rødgran). Det planlægges at konvertere området med douglas og rødgran til en lysåben skovmosaik med hjemmehørende træ- og buskarter gennem henholdsvis afdrift af douglas og kraftig tynding i rødgran.

Således er der tale om et samlet topografisk og naturtypemæssigt varieret område, som i dag holdes delvist lysåbent gennem periodevis knusning og slæt på de syd-lige arealer. Naturstyrelsen ønsker med den planlagte skovgræsning at fremme områdets variation gennem en naturorienteret og dynamisk påvirkning fra græssende dyr. Skovgræsningen skal ses i kombination med de planlagte fældningsindsatser af ikke-hjemmehørende træarter, som vil bidrage til tilgroning med hjemmehørende træer og buske samt en styrket visualisering af området landskabelige karakter. De græssende dyrs påvirkning af vegetationen forventes at skabe en mere varieret tilgroning med vedplanter samt begrænse fremspiring af ær, som uden græsningspåvirkning kan blive utrolig dominerende i området.

Der er ikke et mål at konvertere skovbevokset natur til permanent lysåben natur, men derimod at udvikle et lysåbent skovlandskab med bløde overgangszoner mellem de skovbevoksede og lysåbne arealer med et tydeligt landskabeligt islæt, der flugter med Skovlovens §10 stk. 4.

For at understøtte dette, ønskes primært afgræsning med dyr, der har fødepræference for grovere græsser samt løv fra træer og buske, dvs. særligt velegnede fåre-og/eller gederacer. Det er Naturstyrelsens erfaring at kvæg og heste ikke i samme grad kan forsinke den tilgroning med ær, som potentielt kan kolonisere de skovbe-voksede og lysåbne arealer, hvis ikke den påvirkes tilstrækkeligt. Derfor ønskes det at afgræsse arealet indledningsvist med en hovedvægt på får/geder i kombination med kvæg, indtil den naturlige tilgroning er 'stabiliseret' og kvæg og/eller heste i højere grad kan indsættes (muligvis med fortsat samgræsning med et lavere antal får/geder) mhp. at fremme de botaniske værdier på særligt de lysåbne arealer.

Det bemærkes, at der ikke er registreret særlige botaniske værdier (fx eng eller overdrev) indenfor græsningsområdet og risikoen for negativ floramæssig påvirkning fra får, derfor vurderes at være begrænset.

Naturstyrelsen ønsker at anvende følgende græsningsregime:

- **Dyretype:** Indledningsvis græsning med robuste racer af får og/eller geder, som primære græsningsdyr. Om muligt suppleret med enkelte kreaturer og/eller heste. På længere sigt ønskes kvæg og/eller heste som primære græsningsdyr, ved behov suppleret med får/geder.
- **Græsningstryk:** Græsningsområdet forventes at kunne bære et indledningsvist gennemsnitligt årligt græsningstryk på ca. 180 kg/ha svarende til 0,3 SK/ha faldende mod et græsningstryk på ca. 100 kg/ha svarende til 0,2 SK/ha. Det kunne fx udmøntes i form af 60 får og 2 kvæg faldende mod 15 får og 3 kvæg.
Græsningstrykket vurderes løbende mhp. eventuel tilpasning i forhold til arealernes bæreevne og naturudvikling.
- **Græsningsperiode:** Der planlægges efter af afgræsse området med sæsonafgræsning, alternativt tilnærmet helårsgræsning.
- **Drikkevand:** Der findes naturligt vand i form af søer spredt på hele græsningsområdet. Idet der ikke græsses i perioder med frost vurderes denne naturlige vandkilde tilstrækkelig.
- **Læskur:** Det naturlige kronedække, som findes spredt over hele græsningsarealet, vurderes tilstrækkeligt til at sikre dyrenes adgang til læ, ly og tørt leje. Der vil derfor ikke blive opsat læskur.
- **Hegnstype:** Strømførende trådhegn med fire tråde.

Hensyn til publikum og friluftsliv

Udmøntningen af hegnslinjen til den ansøgte skovgræsning er planlagt med størst mulig omtanke for det lokale friluftsliv. Hvor det er muligt friholdes de eksisterende skovveje og stier for hegn ved at trække hegnet i kanten af disse. En enkelt skovvej samt flere mindre stier løber på tværs af græsningsområdet og det har således ikke været muligt at friholde disse for hegn.

For at sikre offentlighedens fortsatte adgang til græsningsområdet, opsættes

klap-låger de steder for hegnslinjen krydser skovvejen samt hvor centrale trampestier indgår i græsningsområdet. For at sikre mulighed for at færdes rundt om græsningsområdet fx for ryttere, opgraderes et nuværende kørespor, så det kan benyttes som trampesti. Den sydgående skovvej mellem den eksisterende græsningsfold

og det nye græsningsområde friholdes for hegn, hvilket sikrer fortsat passage mellem de to separate græsningsområder.

Det lysåbne sletteområde omkring Svaneskjold Bakke rummer friluftsfaciliteter i form af shelter og bålsted. Området frahegnes og der opsættes en klaplåge så det fortsat er muligt at benytte shelterfaciliteterne.

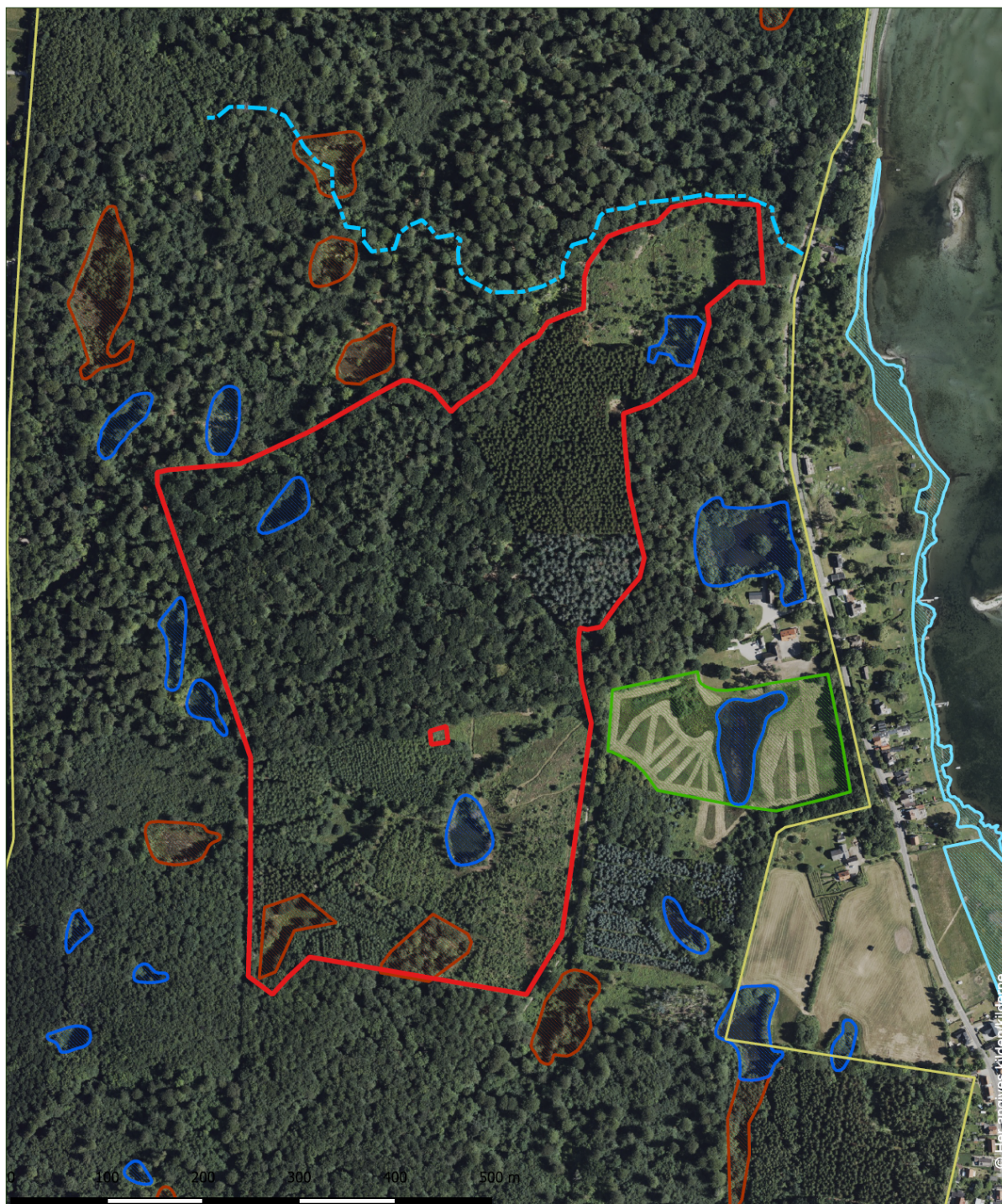
Det er Naturstyrelsens ønske at den planlagte skovgræsning også skal skabe et rekreativt potentiale i kraft af de landskabelige oplevelsesmuligheder, der skabes ved konvertering af mørk nåledominerede skov til lysåbent mosaiklandskab på særligt de kuperede dele af området. Konverteringen vil understøtte områdets landskabelige karakter og skabe flere udsigtspunkter ud mod Isefjorden end tilfældet er i dag.

Kort beskrivelse af supplerende fældningsindsatser i relation til skovgræsning

I forbindelse med konvertering af Annebjerg Skov til urørt skov planlægges en række målrettede fældningsindsatser gennemført, for at understøtte skovens biodiversitet. Bevoksninger med ikke-hjemmehørende nåletræer, der fremstår ensartede, mørke og uden naturlig foryngelse af løvtræ, planlægges afdrejet med henblik på udlæg til naturlige tilgroning. Det drejer sig eksempelvis om douglas, nobilis og nordmannsgran i afd. 87, a+b, 90, e+f og 86, b. Eventuel undervækst af hjemmehørende træ- og buskarter bibeholdes i bevoksningerne. I kraft af de eksisterende frøkilder, der er til stede i skoven, forventes afdriftsområderne relativt hurtigt at kunne udvikle sig med strukturel varieret skov-opvækst med høj biodiversitet.

Derudover planlægges en række tyndinger i hjemmehørende løv, eksempelvis i eg/bøg (afd. 86, a), som har til formål at understøtte skovens biodiversitet ved at fjerne oversøiske træarter og ær, øge den strukturelle variation, eksempelvis gennem gruppevis fældning (lysbrønde) samt frihugning af hjemmehørende arter såsom eg, ask og buske for at forlænge disse arters levetid. Fældningerne tilsigter desuden at øge mængden af stående og liggende dødt ved samt aktivt skabe, samt give plads til udvikling af veterantræer

De bevoksninger, der vurderes at indeholde positive skovstrukturer og artsindhold lægges derfor urørte straks, dvs. uden fældningsindsatser. Dette er gældende for afdeling 87, h hvor den naturlige tilgroning og artsvariation er under udvikling.

Naturstyrelsen

Annebjerg Skov §3 beskyttede arealer

Udarbejdet af: Vibe Jensen
Dato: d. 01/05/2026
Projektion: EPSG:25832
UTM zone: ETRS89 / UTM zone 32N

Signaturforklaring

Græsning Annebjerg Skov

- Hegnslinje ny græsningsfold
- NaO
- - - Beskyttede vandløb

Beskyttede naturtyper

- Eng
- Mose
- Strandeng
- Sø

orto_sommer_2024

Bilag 3. Redegørelse

I har den 1. maj 2026 ansøgt om etablering af en ny græsningsfold i den centrale del af Annebjerg Skov som ligger på matr.nr. 4b Annebjerggård Hgd., Nr. Asmindrup og 1o Annebjerggård Hgd., Højby, og ind over et lille hjørne på matr.nr. 32 Skaverup By, Nr. Asmindrup. Projektområdet har et areal på ca. 26 ha.

Ansøgningen berører naturområder, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Det ansøgte kræver derfor kommunens dispensation, jf. lovens § 65, stk. 2. Formålet med naturbeskyttelsesloven er at værne om landets natur og miljø ved bl.a. at beskytte en række naturtyper mod tilstandsændring.

Beskyttede naturtyper

Inden for projektområdet er der 5 adskilte beskyttede naturområder: To moser, to søer og et moseområde med to småsøer.

De sydlige moser

I den sydlige del af projektområdet er der to små moseområder. Moserne er kortlagt som beskyttede moser i 2014.

Naturstyrelsen har besigtiget den vestlige af moserne den 4. juli 2023. Ved denne besigtigelse er der bl.a. registreret Bredbladet Dunhammer, Stor Nælde, Kær-Tidsel, Skov-Skræppe, Almindelig Mangeløv, Ask, Almindelig Eg, Rød-El, Gul Iris, Bittersød Natskygge, Øret Pil, Grenet Pindsvineknop, Lav Ranunkel, Knop-Siv, Lyse-Siv, Stiv Star, Ager-Tidsel og Gærde-Snerle på arealet.

Figur 3. Foto af den sydvestlige mose fra Naturstyrelsens besigtigelse den 4. juli 2023.

Naturstyrelsen har besøgt den østlige af moserne den 20. august 2026. Ved denne besigtigelse er der bl.a. registreret Manna-Sødgræs, Lyse-Siv, Bittersød Natskygge, Knippe-Star, Mose-Bunke, Akseblomstret Star og Ask.

Figur 4. Foto af den sydøstlige mose fra Naturstyrelsens besigtigelse den 20. august 2026.

Søerne

I den sydlige og den nordvestlige del af projektområdet er der to tilgroede søer. Søerne er kortlagt som beskyttede søer af Vestsjællands Amt i 1993.

Den nordvestlige sø er besøgt af kommunens konsulent Aglaja den 17. september 2014. Ved denne besigtigelse fremstod søen lavvandet og noget tilgroet med Dunhammer. Ved besøget i 2014 er der bl.a. registreret Liden Andemad, Bredbladet Dunhammer, Lyse-Siv, Manna-Sødgræs, Knippe-Star, Akseblomstret Star, Kær-Snerre, Grå-Pil, Tykbladet Ærenpris, Lav Ranunkel og skivesnegle.

Figur 5. Foto af den nordvestlige sø fra Aglajas besigtigelse den 17. september 2014.

Den sydlige sø er besøgt af kommunens konsulent Aglaja den 16. september 2014. Ved denne besigtigelse fremstod søen lavvandet med et tykt lag slam på bunden. På besigtigelsestidspunktet var søen udtørret. Ved besigtigelsen i 2014 er der bl.a. registreret Liden Andemad, Bredbladet Dunhammer, Gul Iris, Bittersød Natskygge, Tigger-Ranunkel, Rørgræs, Lyse-Siv, Manna-Sødgræs, Vandmynte, Knippe-Star, Grå-Pil og mosaikguldsmøde.

Figur 6. Foto af den sydlige sø fra Aglajas besigtigelse den 16. september 2014.

Kommunen har besøgt den sydlige sø igen den 26. august 2026. Ved denne besigtigelse fremstod søen helt tilgroet med Bredbladet Dunhammer, Bittersød Natskygge og Vand-Mynte. Der blev desuden registreret Stor Nælde, Rørgræs, Sværtevæld og Gul Iris ved besigtigelsen af søen. Søen var udtørret ved besigtigelsen, og bunden fremstod relativt fast. Søen er under kraftig udvikling mod mose og fremstod som en overgangstype mellem sø og mose. Søen blev fastholdt som sø på trods af den lave vandstand, som blev vurderet at skyldes de ekstremt tørre forhold i år.

Figur 7. Foto af den sydlige sø fra kommunens besigtigelse den 26. august 2026.

Moseområdet med de to småsøer

I den nordøstlige del af projektområdet er der et moseområde med to småsøer. Området er oprindeligt kortlagt som sø i 2014, hvor søen allerede fremstod meget tilgroet med startuer og spredte træer. Tilgroningen har efterfølgende fortsat i området, og det blev ved en besigtigelse foretaget af kommunen den 26. august 2026 vurderet til at være mose med to småsøer i den østlige del.

Ved besigtigelsen i 2026 er der i mosen registreret Top-Star, Grenet Pindsvineknop, Rød-El, Bredbladet Dunhammer, Almindelig Skjolddrager, Smalbladet Mangeløv, Grå-Pil, Akselblomstret Star, Tykakset Star, Stiv Star, Bittersød Natskygge, Gul Iris, Lådden Dueurt, Liden Andemad og voksne spidssnudet frø.

Figur 8. Foto af den nordøstlige mose fra kommunens besigtigelse den 26. august 2026.

De to småsøer var meget lavvandede, og den nordlige var udtørret på besigtigelsestidspunktet. Søfladen var helt dækket af Liden Andemad i begge småsøer, og der var et tykt lag dynd i bunden.

Ved besigtigelsen i 2026 blev der desuden registreret Grenet Pindsvineknop, Top-Star, Bittersød Natskygge, Rød-El, Manna-Sødgræs, Grå-Pil, Stor Andemad og bladmosser i de to småsøer.

Figur 9. Foto af den nordlige af de to småsøer fra kommunens besigtigelse den 26. august 2026.

Figur 10. Foto af den sydlige af de to småsøer fra kommunens besigtigelse den 26. august 2026.

Vurdering

Kommunen vurderer, at det ansøgte græsningsprojekt vil medføre en væsentlig tilstandsændring i de beskyttede naturområder, da de græssende dyr vil skabe en anden struktur end den eksisterende. En tilstandsændring i de beskyttede naturområder kræver dispensation, selvom tilstandsændringen er positiv.

Kommunen vurderer, at græsningsprojektet vil medføre, at der kommer lavtvoksende partier i moserne, og at dette vil skabe plads til en mere artsrig urtevegetation og en forøgelse af biodiversiteten.

Kommunen vurderer, at græsning med kvæg eller heste kan bidrage til at modvirke tilgroningen i oversvømmede områder i moserne, de lavvandede søer og på søbredderne og derved medføre, at der kommer lysåbne vandspejl og lysåbne lavvandede zoner langs med søbredderne til gavn for

padder og vandinsekter. Græsningen vil ligeledes efter kommunens vurdering bidrage til at undgå tilgroning med vedplanter langs med søbredderne.

Natura 2000

Projektområdet indgår i natura 2000-område nr. 262 (Annebjerg Skov og Ulkerup Skov), som er identisk med habitatområde nr. 271.

Udpegningsgrundlaget for habitatområdet er:

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 271		
Naturtyper:	Kransnålalge-sø (3140)	Næringsrig sø (3150)
	Kalkoverdrev* (6210)	Bøg på mor (9110)
	Bøg på muld (9130)	Ege-blandskov (9160)
	Elle- og askeskov* (91E0)	

Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype. Udpegningsgrundlag for habitatområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

Store dele af projektområdet er kortlagt som habitatnaturtypen bøg på muld (9130). Kommunen vurderer, at projektet vil medføre en positiv tilstandsændring på den kortlagte habitatnaturtype, da græsningen vurderes at medføre en større diversitet med øget biodiversitet til følge. Kommunen vurderer, at det kan udelukkes, at projektet vil kunne medføre en påvirkning af andre habitatnaturtyper, fordi der er tale om et græsningsprojekt med lavt græsningstryk, som efter kommunens vurdering udelukkende har lokal betydning for de arealer, der indgår i græsningsfolden. Kommunen vurderer ligeledes, at projektet ikke kan påvirke andre naturtyper på udpegningsgrundlaget i habitatområdet.

Bilag IV arter

I Odsherred Kommune findes følgende arter omfattet af habitatdirektivets bilag IV:

Ni arter af flagermus (brun langøre, brunflagermus, dværgflagermus, frynseflagermus, pipistrelflagermus, skimmelflagermus, sydflagermus, troldflagermus og vandflagermus), odder, markfirben, tre paddearter (spidssnudet frø, stor vandsalamander og løvfrø (den sidste indført i nyere tid)), grøn mosaikguldsmed, natlyssværmer og Mygblomst.

Kommunen vurderer, at det umiddelbart kan udelukkes, at projektområdet kan være levested for Mygblomst, grøn mosaikguldsmed, løvfrø og odder, da disse arter kun er fundet meget langt fra projektområdet eller stiller meget specifikke krav til levestedet, som ikke er opfyldt her.

Natlyssværmer er en art, der er indvandret til Danmark fra syd, første fund i landet er fra 2005. Efter de første fund på Lolland-Falster har den nu bredt sig, så den findes udbredt også på Sjælland og Fyn. Det første fund i Odsherred Kommune blev gjort i 2022 på Vej 6 i Jyderup Lyng cirka 10 km sydvest for projektområdet, det drejede sig om en voksen, der blev fundet ved lyslokning efter natsommerfugle. I 2024 blev der fundet larver i Asnæs og Højby. Arten er fortsat under udbredelse og forventes at tiltage i hyppighed i de kommende år. Den yngler oftest på varme, tørre steder, men kan også leve på mere fugtige lokaliteter. Det kan ikke helt udelukkes, at den har yngleforekomster i eller nær projektområdet, men kommunen vurderer, at projektet ikke vil kunne forringe området som levested for arten.

Flagermus yngler og raster i gamle træer med hulheder eller i bygninger, hvor der er adgangshuller. Nogle arter bruger kun bygninger, nogle kun træer og nogle kan benytte begge dele. Mange arter overvintrer i bygninger, miner eller brønde, hvor der er frostfrit om vinteren fx i udhuse, hvor der er en varmekilde fx et gammelt fyr eller bygninger, som er sammenbygget med beboelse. Her kan de gemme sig i isoleringen og derved være næsten umulige at se, når de er i dvale. Da der i forbindelse med projektet fældes træer, har kommunen stillet vilkår om, at træerne undersøges for huller og hulheder inden fældning, og at træer med huller og hulheder undersøges for forekomst af flagermus og kun fældes, hvis der ikke er flagermus tilknyttet træerne. Når dette vilkår overholdes, er det kommunens vurdering, at projektet ikke vil kunne påvirke flagermus negativt.

Der er ikke nogen kendte yngle- eller rasteområder for stor vandsalamander eller spidssnudet frø i projektområdet, men stor vandsalamander er registreret ynglende i en sø ca. 100 meter øst for græsningsfolden, hvor der ligeledes er registreret voksne spidssnudet frø. Projektområdet vurderes i sin helhed at være et egnet rasteområde for begge arter. Kommunen vurderer, at græsningsprojektet samlet vil medføre en positiv påvirkning på stor vandsalamander og spidssnudet frø, da græsningsprojektet vurderes at medføre at søerne og vanddækkede partier i moserne bliver mindre tilgroede og derved bliver bedre egnede som potentielle yngle-områder for arterne samtidig med, at rydning af nål og etablering af mere løvskov med større andel af dødt ved vil medføre, at der kommer mere føde for stor vandsalamander og spidssnudet frø, og at kvaliteten af rasteområdet derved bliver højere. Samlet set er det kommunens vurdering, at projektet vil forbedre projektområdet som yngle- og rasteområde for de to paddearter.

Markfirben har en kendt forekomst langs med kysten ca. 1,4 km nord for projektområdet og en anden forekomst inde i landet ca. 2,5 km vest for projektområdet. Det er ikke sandsynligt, at strejfende individer fra disse forekomster kan forekomme i projektområdet. Markfirben er udbredt i kommunen på egnede lokaliteter, og det kan ikke udelukkes at de har forekomster nærmere projektområdet fx på tørre, lysåbne arealer langs med kysten ud til Isefjord. På nuværende tidspunkt er de lysåbne områder i projektområdet overvejende højtvoxende og derfor ikke egnede som yngle- og rasteområde for markfirben. Der indgår flere bakker i projektområdet bl.a. en lysåben bakke i tilknytning til den sydlige sø. Kommunen vurderer, at projektet med ekstensiv græsning og rydning af tætte nåletræs-bevoksning vil forbedre projektområdet som et potentielt levested for markfirben, så det måske på sigt vil kunne blive egnet som levested for arten, der dog formentlig vil have svært ved at spredes hertil.

Samlet konklusion

Samlet set vurderer kommune derfor, at det kan udelukkes, at projektet vil kunne medføre forringelse eller ødelæggelse af yngle- eller rasteområder for dyrearter omfattet af habitatdirektivets bilag IV eller ødelægge plantearter omfattet af samme, når de stillede vilkår overholdes.

På denne baggrund dispenserer kommunen til det ansøgte græsningsprojekt.

Bilag 4. Klagevejledning

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til Odsherred Kommune, der har truffet afgørelsen.

Klagefristen er 4 uger fra den dato, som afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Odsherred Kommune i Klageportalen. Privatpersoner skal ved klage betale et gebyr på 900 kr. Virksomheder og organisationer skal betale et gebyr på 1.800 kr. Klagegebyr opkræves af Nævnenes Hus. Betaling af klagegebyr sker ved elektronisk overførsel eller ved giroindbetaling. Gebyr skal indbetales inden for en fastsat frist. Hvis gebyret ikke indbetales inden udløbet af fristen, afvises klagen.

Hvis du ikke kan bruge Klageportalen på grund af eksempelvis handicap, sprogvanskeligheder, problemer med digitale medier, psykiske lidelser eller fordi du er socialt udsat, så kan du sende en anmodning om fritagelse for brug af Klageportalen til Nævnenes Hus, Toldboden 2, 8800 Viborg eller som mail til nh@naevneneshus.dk. I din anmodning til nævnet skal du oplyse hvis du allerede er fritaget fra at bruge Digital Post af kommunen. Når du ansøger om at blive fritaget for brug af klageportalen, er det vigtigt, at du giver Odsherred kommune besked om det.

Klageberettigede:

- Adressaten for afgørelsen
- Ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører
- Offentlige myndigheder
- Lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen
- Landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø
- Landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.